

Olimpiai sportágak¹

Az evezés, mint mozgásforma egy idős az emberiség történetével. A vízen közlekedő eszköz emberi erővel történő hajtására – legyen az csak egy kivájt farönk, amit az ősember használt, vagy kenu az indiánoknál illetve a csónak a modernkori embernél – számtalan írott és íratlan történelmi forrásban ráakadhatunk. Az idő folyamán a hajók, az evezők, a technikák tökéletesedtek, de maga az evezés módja szinte változatlan maradt.

Evezőversenyeket Kr. e. 5–4. században, már az ókori Görögországban is tartottak. Érdekes módon a „sötét középkorból” is maradtak fent képzőművészeti alkotások: a XIV. században a Velencei köztársaságban tartottak versenyeket a hivatásos hajósok (regatták) között. A modern evezősport kialakulása, a XVIII. század eleji Londonnak köszönhető. Eleinte a városi kocsmák között rendeztek versenyeket a Temzén, majd a ma is méltán híres Oxford–Cambridge iskolák közti evezőversenyt rendezték meg először 1829-ben. Az első újkori olimpián sajnos a viharos időjárás miatt elmaradtak az evezős versenyek, de a második 1900-as párizsi olimpián már bemutatkozhatott ez a sportág is.

A hajó felépítése

A hajók régebben fából készültek, a mai modern versenyhajók, hogy masszívak, mégis minél könnyebbek legyenek, műanyag vagy szénszálas szerkezetűek. A hajók oldalán karbonszálas forgóvilágban mozgathatóak a lapátok.

A versenyzők mozgó kocsikon ülnek, melyek előre-hátra gurulnak könnyű alumínium síneken. Ezzel a mozgással növelhető az evezőcsapás hossza, következésképpen a hajó sebessége. (Az 1873-as Oxford–Cambridge versenyen a versenyzők még fix ülésen ülve, a bőrnadrágjuk befagygyúzásával érték el ugyanezt a mozgást).

A versenyző lába fixen a lábtartóval egybe épített cipőben helyezkedik el, onnét tudja magát lábizmaival hátra tolni. A hajóhoz tartozhat kormánylapát (az egy- és kétpárevezősnek nincs), melyet vagy egy külön kormányos kezel, vagy az egyik versenyző működtet. Innen erednek a kormányos és kormányos nélküli versenyszámok. A hajó része még az úgynevezett légszekerény, mely a hajó végében az evezősök mögött helyezkedik el, és a kormányos szokott elhelyezkedni ott.

Szabályok

A versenytáv 2000 méter, de rendeznek rövidtávú (1000, illetve 1500 méter) versenyeket is, első sorban fiatalabb, 15 éves kor alatti versenyzők részére. Hasonlóan a többi vízi sporthoz (úszás, kajak, kenu) itt is előfutamonkon, középdöntőkben kell a versenyzőknek megküzdeniük egymással, hogy sikeres megmérettetések után a döntőben a rajthoz állhassanak. A versenyeket állóvízen (tó, mesterséges tó, holtág) rendezik. Ma-

¹ <https://wellnesscafe.hu/mozgas/2012-02/ismerd-meg-az-olimpiai-sportagakat-evezes/>

Evezés

gyarországon ilyen például a szegedi, Maty-éri evezős és kajak-kenu pálya – ahol 2010-ben Egyetemi Világ bajnokságot rendezhettünk.

Versenyeket férfiaknál és nőknél is nyolc-nyolc számban rendeznek: négy párevezős és öt váltott evezős hajóegység van. Előbbi esetén a versenyzők két lapáttal, utóbbi esetén egy lapáttal eveznek – de az evezősök mindig a menetiránnyal háttal ülnek.

Hajóméretek:

Egypárevezős:	8,2 m
Kétpárevezős:	10,4 m,
Négy párevezős:	13,4 m.

A váltott evezős hajók hosszúsága:

Kormányos nélküli kettes:	10,4 m,
Kormányos kettes:	10,7 m,
Kormányos nélküli négyes:	13,4 m,
Kormányos négyes:	13,7 m,
Nyolcas:	18,9 m.

Tudtad, hogy...

- az evezés az egyetlen sport, ahol a versenyzők háttal érkeznek a célba?
- a legidősebb olimpiai evezős bajnok az angol Guy Nickalls volt, aki 41 évesen nyert arany érmeket, az 1908-as londoni olimpián?
- a legfiatalabb olimpiai bajnoknak egy névtelen francia fiút tartanak, aki az 1900-as párizsi olimpián indult, holland párosban? A fiú nagyjából tizenkét éves lehetett, az ünnepségeken részt vett, de aztán eltűnt.
- az első Oxford–Cambridge versenyt 1829. június 10-én rendezték, a megtett táv 6,8 kilométer volt, és a versenyt az oxfordi hajó legénysége nyerte?
- 1976-ban a montreali olimpián szerepelhettek először női evezősök a programban?

Az evezés egy csónak vagy hajó meghajtását jelenti evezők segítségével. Célja lehet közlekedés, kikapcsolódás vagy sport.

Evezős négyes (LM4-)

Sportág

Az evezés minden izomcsoportot megmozgat, akár az úszás, a síelés, a futás vagy a lovaglás. Megfelelő edzőmunka mellett segíti a váz és az izmok egészséges fejlődését, ezért már 10 éves kortól el lehet kezdeni. Az evezés Magyarországon főleg versenysport, de egyre népszerűbb a túraevezés is. Jelenleg népszerűségben, hazánkban a kajak és a kenu mögött háttérbe szorul.

Az evezés állóképességi sport. A versenytáv 2000 m, de rendeznek rövidtávú (1000 m, 1500 m) versenyeket is, elsősorban fiatal, 15 éves kor alatti versenyzők részére. A versenyeken a nevezett résztvevők számától függően előfutamokat, középdöntőket és döntőket rendeznek. Az evezőssport irányítását, hazai és nemzetközi versenyeken való részvétel szervezését a Magyar Evezős Szövetség végzi.

A versenyeket állóvízi (tó, folyó holtága, mesterségesen épített pálya), kibővíztetett pályán rendezik. Evezésre alkalmas pálya Magyarországon például a szegedi, Maty-éri evezős és kajak-kenu pálya, de a Velencei tavon is van egy versenypálya.

Versenyeket a mai szabályozás szerint a férfiaknál és a nőknél nyolc-nyolc számban rendeznek: négy párevezős és öt váltottevezős hajóegység van, ehhez jönnek még a könnyűsúlyú egységek. Párevezős hajók esetén a versenyzők két lapáttal, míg váltottevezős hajók esetén egy lapáttal eveznek, miközben a menetiránnyal háttal ülnek a hajóban (a kormányos – ha van – kivételével).

Párevezős egységek:

- egypárevezős (szkiff, M1x, W1x),
- kétpárevezős (dubló, M2x, W2x),
- kormányos nélküli négy párevezős (M4x, W4x),
- kormányos négy párevezős (M4x+, W4x+).

Váltottevezős egységek:

- kormányos nélküli kettes (M2-, W2-),
- kormányos kettes (M2+, W2+),
- kormányos nélküli négyes (M4-, W4-),
- kormányos négyes (M4+, W4+),
- nyolcas (kormányossal, M8+, W8+).

A zárójelben szereplő rövidítések az adott egységre utalnak: az x betű a párevezős hajóra, az M (man) és a W (woman) a férfi, illetve női versenyszámra, a + és a - jel pedig a kormányosra utal, a számok pedig az evező versenyzők számát mutatják. A könnyűsúlyú egységeket a jelcsoportok elé helyezett L betű jelölik. A könnyűsúlyú egységekben a versenyzők átlagtömege legfeljebb 70 kg lehet, számukra először az 1985. évi világbajnokságon (Mechelen) rendeztek versenyt.

Történelem

Evezőversenyeket már az ókori Görögországban is rendeztek (például Athénban, Hermionében), a középkorból pedig ismertek a velencei regatták. A modern evezősport kialakulását az 1700-as évek elejére teszik, mikor is londoni kocsimák között rendeztek evezőversenyeket a Temzén. A mai is legendás, szintén a Temzén rendezett Oxford–Cambridge evezőversenyek 1829-ben kezdődtek. A verseny ötlete állítólag két jóbaráttól származik, akik a konkurens egyetemekre jártak. Az első versenyen (1829. június 10.) a megtett táv 6,8 km volt, és a versenyt az oxfordi hajó legénysége nyerte. Az evezés népszerű versenysport, az első Európa-bajnokságot 1893-ban rendezték meg az olaszországi Ortában. Az újkori olimpiák történetében az evezősök már jelen voltak az első, 1896-os athéni olimpián is, de a versenyt a viharos időjárás miatt nem tudták megrendezni. Az

Evezés

olimpiai bemutatkozásra ezért csak az 1900-as párizsi olimpián kerülhetett sor. Sajátos, hogy az első világbajnokságot csak 1962-ben rendezték meg a svájci Luzernben.

Magyarországon az evezést, mint versenysportot 1901-ben említi először írásos emlék, így már több mint száz éve honos a sportág. A magyar evezés sokat köszönhet Széchenyi Istvánnak, aki külföldi útjai során találkozott a sportággal. Itthon azzal kezdte az evezés népszerűsítését, hogy 1826-ban Bécsből Pozsonyba evezett. Az első hazai evezőversenyt 1842-ben rendezték, és az első evezőklubok az 1860-as években alakultak meg, az első magyar evezősbajnok Lindtner Sándor volt 1893-ban.

A magyar evezősport első kiemelkedő versenyzője Pap Jenőné (Méray Kornélia) volt, aki 1958-cal kezdődően négy Európa-bajnokságot nyert egypárevezősben, és előtte is többször volt dobogós. Az 1975-ös világbajnokságon ezüstérmes, az 1977-es és az 1978-as vb-n bronzérmes volt, az 1976-os olimpián pedig hatodik helyezést ért el. Nem Papp Jenőné volt azonban egyedüli eredményes versenyzőnk, hiszen Ambrus Mariann 1975 és 1978 között egy vb-ezüstöt és két bronzot nyert, szintén egypárevezős számban. A magyar evezősportnak összesen 16 Eb-aranyérme van (1930–1965). Az 1948-as londoni olimpián a magyar kormányos kettes egység (Szendey Antal, Zsitnik Béla, Zimonyi Róbert) bronzérmet nyert. Az 1968. évi nyári olimpiai játékokon, Mexikóban, a férfi kormányos nélküli négyesünk ezüstérmet harcolt ki Melis Antal, Csermely József, Sarlós György és Melis Zoltán összeállításban. Első világbajnoki aranyainkat Pető Tibor és Haller Ákos nyerte a 2001. évi luzerni és a 2002. évi sevillei vb-n, majd a 2005-ös, Japánban, Gifuban megrendezett vb-n a Varga Tamás és Hirling Zsolt összeállítástú könnyűsúlyú egységünk lett világbajnok.

A hajó felépítése

A hajók régebben fából készültek, de a versenyhajók anyaga ma már szinte kizárólag műanyag vagy szénszál. A cél az, hogy a hajó minél könnyebb legyen, ugyanakkor megfelelően erősnek is kell lennie, hogy a versenyzők által kifejtett erőhatásoknak ellen tudjon állni. A hajók oldalán karbon-szálaz vagy könnyűfém villák, ezekben műanyag „tulipánok” (forgóvilla) helyezkednek el. Ezekben a tulipánokban mozognak a lapátok. A versenyzők alumínium vezetősíneken mozgó „kocsikon” ülve gurulnak a hajóban hosszanti irányban. A versenyző lába lábtartón támaszkodik meg, amely egybe van építve a cipővel. A hajó részei még a zárt légszekrények és a kormány szerkezet. A kormány szerkezetet kormányos egységekben a kormányos kezeli, kormányos nélküli egységekben az egyik versenyző működteti a speciálisan kialakított lábtartója segítségével. Az egy- és kétpárevezősnek nincs külön kormánylapátja.

ALAPINFORMÁCIÓK

Összlétszám: 550 fő, 331 férfi és 219 nő

Versenyszámok: 14 hajóosztály (férfiak: egypár, kétpár, kormányos nélküli kettes, kormányos nélküli négyes, négy pár, nyolcas, könnyűsúlyú kétpár, könnyűsúlyú kormányos nélküli négyes, nők: egypár, kétpár, kormányos nélküli kettes, négy pár, nyolcas, könnyűsúlyú kétpár)

Indítható egységek egy országból: hajóosztályonként egy

Lebonyolítási rend: az elő-, illetve reményfutamokból továbbjutók a középdöntőben folytatják szereplésüket, innen hat egység kerül a fináléba, a további helyezések sorsáról a B (7–12. hely), a C (13–18. hely), illetve a D döntő (19–24. hely) határoz.

Helyszín: Rodrigo de Freitas Lagúna

MAGYAR INDULÓK

JUHÁSZ ADRIÁN		
Született:	1989. november 18., Szolnok	
Sportága:	evezés	
Száma az olimpián:	kormányos nélküli kettes	
Egyesülete:	Tisza Evezős Egyesület	
Edzője:	Molnár Dezső	
Olimpiai részvétel:	újonc	
Legjobb eredményei:	1x Európa-bajnok (2016)	
PÉTERVÁRI-MOLNÁR BENDEGÜZ		
Született:	1993. március 14., Budapest	
Sportága:	evezés	
Száma az olimpián:	egypárevezős	
Egyesülete:	Budapesti Evezős Egyesület	
Edzője:	Molnár Zoltán	
Olimpiai részvétel:	újonc	
Legjobb eredményei:	1x olimpiai 14. (2016), 1x világbajnoki 2. (2014)	
SIMON BÉLA		
Született:	1988. augusztus 4., Szolnok	
Sportága:	evezés	
Száma az olimpián:	kormányos nélküli kettes	
Egyesülete:	Tisza Evezős Egyesület	
Edzője:	Molnár Dezső	
Olimpiai részvétel:	1x (2012)	
Legjobb eredményei:	1x olimpiai 13. (2012) 1x Európa-bajnok (2016)	